

tænke paa de Ord, hvormed den ærede Minister i Landstinget i 1860 tog Afsted med sit Forsatningsforslag, (Sp. 1254): „Jeg skal sandelig nok vogte mig for at komme med Forslag for det Første til at indfri Grundlovens Bud. Jeg holder mig da til den administrative Virksomhed og vil søge ad den Vej at forberede Opfyldelsen af Grundlovens Bydende.“ Denne Ordning seer ud som en saadan Forberedelse, som et farligt Præcedens, saaledes som det jo ogsaa er blevet hitted paa Landemoderne. Vi maae ikke glemme, at alene den Tanke, at man kunde undbrage Rigsdagen en Sag, som allerede gjentagne Gange har været Gjenstand for dens Virksomhed, ja som er bleven Gjenstand derfor ved Regjeringens eget Forslag, at alene den Tanke, siger jeg, har bragt ansete Geistlige til at opfordre Ministeren til ogsaa at ordne de Geistliges Syningsmaade ved en kongelig Anordning.

Saaledes er der altsaa, saavidt jeg kan see, ikke Andet for Folkethinget at gjøre, hvis det for sin Part vil holde fast ved Overenskomsten fra forrige Aar og vil modsætte sig, at kirkelige Sager for Fremtiden ordnes paa en Maade, hvorved Rigsdagen kommer i en aldeles falsk Stilling ved enten at optage det Endringsforslag, som var stillet i Landstinget, og som i det Væsentlige ordnede Sagen saaledes, som Ministeren har paatænkt ved den kongelige Anordning, kun ad Lovgivningens Vej, hvilket Forslag der ved anden Behandling blev fastet med 20 Stemmer mod 20 og ved 3die Behandling med 21 mod 21, eller endnu hellere ved at fortsætte Behandlingen af det Forslag, der er indbragt af min ærede Nabo (S. A. Hansen) og mig, og som er det samme, hvorom Folkethinget forrige Aar enedes med den ærede Minister. Efter dette behøver jeg vel neppe at tilføie, at jeg ikke kan stemme for det foreliggende Forslag.

H. Olsen: Da den Sag, hvoraf det foreliggende Lovforslag er udgaaet, var til tredie Behandling i Thinget ifjor, hittede jeg i Anledning af den Strid, der dengang fandt Sted, om den kunde siges at være en kirkelig eller borgerlig Sag, at jeg ikke kunde indlade mig paa den, saalænge Meningerne vare saa forskellige;

jeg erklærede tillige, at dersom Ministeren ifølge sit dengang givne Løfte vilde ordne Sagen administrativt, til vi kom sammen igjen, saa skulde jeg for mit Vedkommende ikke have Noget derimod. Skjøndt nu den Ordning, som foreligger, der er en kongelig Anordning, ikke er saa lidt forskjellig fra det Lovforslag, der forelaa ifjor og var under Behandling her i Thinget — jeg skal ikke omtale, hvori Anordningen er forskjellig fra det ifjor forelagte Lovudkast, thi det har den foregaaende Taler gjort — saa skulde jeg dog for mit Vedkommende ikke have gjort nogen Vanskelighed, men villigt være gaaet ind paa denne Ordning, naar der ikke var steet Noget i Mellemtiden, som gjør det umuligt for mig at være med at sætte Seglet paa den kongelige Anordning ved at vedtage det os forelagte lille Lovforslag. Hvad er det da, der er steet i Mellemtiden? Den høitærede Kirkeminister har i Mellemtiden forelagt Sagen for Landemoderne omtrent i følgende Spørgsmaal: „Da denne Sag nu skal ordnes, saa spørger jeg Eder, ville I have den ordnet ad Lovgivningsveien eller ved en kongelig Anordning? Ville I have den ordnet ad Lovgivningsveien, saa skal jeg dog ikke indbringe noget Lovforslag paa Rigsdagen desangaaende, men jeg skal ikke modsætte mig Sagen, naar den atter, som jeg formoder, fremkommer paa Rigsdagen; men ville I derimod have den ordnet ved kongelig Anordning, saa skal jeg udstede en saadan.“ — Svaret fra de fleste Landemoder, jeg tør ikke sige fra dem alle, var: „Vi ville allerhelst være frie for begge Dele; vi ønske hverken en kongelig Anordning eller en Lov om denne Sag — vi ønske Sagens Ordning henviist til den broderlige Velvillie.“ Nu er det oplyst, at denne broderlige Velvillie i de allerfleste Tilfælde ikke har været tilstede, men desuagtet ønskede Landemoderne Sagen henviist til Afgjørelse af den broderlige Velvillie, som findes mellem Præsterne. Landemoderne ønskede hverken nogen Lov eller nogen kongelig Anordning; men skulde de have en af Delene, udtalte de, saa maatte de bede om at faae en kongelig Anordning. I Genhold hertil har den ærede Minister udstedt en kongelig Anordning — og hertil skulde jeg endda ikke sige Noget. Men da Sagen nu i denne Samling fremkom her paa Rigsdagen,